

РЕІНТЕГРАЦІЯ ТА СОЦІАЛЬНО – ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Павло ЛЕВЧЕНКО

курсант, 36 взвод

Олександр ЧЕРНЕНКО

к. мед. н, доцент

*Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України*

Основний акцент у системі соціально-правового захисту ветеранів та членів сімей загиблих Захисників повинен бути на тих послугах, які сприяють активній реінтеграції ветеранів. Вони слугуватимуть основними механізмами переходу військових до цивільної кар'єри, тому ці послуги мають бути достатньо профінансованими, аби повністю покрити запит, та забезпеченими на найвищому рівні. Йдеться про медичну допомогу, психологічну підтримку та соціально-професійну адаптацію, зокрема підтримку бізнесу.

Відповідно до чинного Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” ветерани мають право на широкий спектр *медичних послуг*. Вони можуть скористатися першочерговим безплатним зубопротезуванням, безплатно одержати ліки, поїхати на санаторно-курортне лікування, отримати за необхідності протези, протезно-ортопедичні вироби та інші допоміжні засоби реабілітації [1].

На практиці ветерани стикаються з низкою проблем під час реалізації своїх прав. Так, безплатні ліки можна отримати лише в тих аптеках, які уклали відповідні договори з Національною службою здоров'я України. У зв'язку з цим для ветеранів, які живуть, наприклад, у сільській місцевості, доступ до безплатних ліків може ускладнюватися, крім того, ветерани не мають право отримати ті медикаменти, які є для них актуальними, адже перелік хвороб, для лікування яких можна отримати доступні препарати, є вичерпним та не містить посттравматичного стресового розладу, постконтузійного синдрому внаслідок мінно-вибухової дії. Якщо мова йде про санаторно-курортне лікування, то тут складність полягає в тому, що послуги надають коштом трьох різних бюджетних програм, які підпорядковуються Міноборони, Мінветеранів та Мінсоцу. Це створює додаткові бюрократичні перешкоди, ускладнює доступ до пільги для споживачів, бо вони не знають, куди звертатися та хто відповідальний за реалізацію їхнього права. У контексті протезування ветеранів, варто звернути увагу, що відповідні бюджетні програми попередніх років є також недофінансованими, що перешкоджає задоволенню відповідних потреб, а запит на таку послугу лише зростає [3].

Медична допомога є найнеобхіднішою й базовою потребою кожного ветерана, яка повинна забезпечуватися, як під час військової служби, так і після звільнення. Для того, аби ветеран мав можливість повернутися до цивільної кар'єри й стати економічно самостійним, а не залежати від виплат держави, насамперед він повинен отримати належну медичну допомогу, якщо цього вимагає стан його здоров'я. Щоб такі послуги були ефективними, під час оновлення системи соціально-правового захисту ветеранів робоча група повинна враховувати всі недоліки, які є наразі.

Соціально-професійна адаптація, зокрема підтримку бізнесу, є невіддільною частиною системи переходу до цивільної кар'єри, бо, як стверджує дослідження портрета ветерана, проведене Українським ветеранським фондом, майже половина опитаних або не планують, або не могли відповісти ствердно про повернення до попередньої сфери діяльності [1, 2].

Наразі право на соціально-професійну адаптацію мають не лише ветерани, а й військові, які перебувають на етапі звільнення, щоправда, незрозуміло, за скільки часу до звільнення в них виникає таке право.

Для належного забезпечення військових і ветеранів соціально-професійною адаптацією є потреба у збільшенні фінансування на вказані послуги так, щоб вони могли покрити витрати на реалізацію права хоча б 30-50 % від тих, хто може скористатися послугами відповідно до закону. Крім того, що вже передбачено порядком надання соціально-професійної адаптації, система переходу повинна гарантувати проведення регулярних тренінгів, курсів, зокрема щодо профорієнтації, створення резюме, процесу проходження співбесід, створення бізнесу, а також ярмарок вакансій тощо.

Разом із соціально-професійною адаптацією можна виокремити підтримку бізнесу ветеранів. Йдеться як про створення нового, так і розвиток вже наявного. Питання є актуальним, бо більше третини ветеранів, які завершили військову службу або службу в правоохоронних органах, висловили інтерес до відкриття власного бізнесу [3].

Нещодавно розпочав свою роботу Український ветеранський фонд (далі — УВФ) у сфері управління Мінветеранів, до відання якого якраз віднесено, зокрема, підтримку підприємницької діяльності ветеранів та сприяння в їх працевлаштуванні. Так, бюджетна програма № 1501090 виділяє УВФ кошти на фінансову підтримку ветеранам та членам їх сімей для реалізації проєктів. Така діяльність передбачає лише фінансову підтримку, проте, це є лише однією з проблем, з якими стикаються ветерани, тому допомога у відкритті власної справи також повинна містити проведення інформаційних, профорієнтаційних тренінгів, курсів маркетингу, навчання щодо нюансів оподаткування, проведення юридичних консультацій тощо.

Медична допомога, психологічна підтримка та соціально-професійна адаптація є основними необхідностями переходу до цивільної кар'єри, що забезпечують економічну самостійність, але вони не є виключними. Беззаперечно, ветерани, члени їхніх сімей та члени сімей загиблих повинні мати право й на інші гарантії в системі соціально-правового захисту, наприклад, на забезпечення житлом, особливо в умовах повномасштабного вторгнення, під час якого було зруйновано велику кількість об'єктів цивільної інфраструктури. Закрите житлове питання для ветерана є передумовою для майбутньої активної реінтеграції. Водночас варто відходити від радянських бюрократичних процесів та квартирних черг із довготривалим очікуванням до пільгових іпотечних кредитів, лізингових програм та інше [1, 2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник / Н.А. Агаєв, О.М. Кокун, І.О. Пішко, Н.С. Лозінська, В.В. Остапчук, В.В. Ткаченко. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. – 234 с.

2. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій: Методичний посібник / О.М. Кокун, Н.А. Агаєв, І.О. Пішко, Н.С. Лозінська. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2015. – 170 с.

3. Михальчук Н.О., Поташнюк Р.З., Івашкевич Е.З. Основи психологічної реабілітації. Навчальний посібник для студентів Вузу. – Рівне: РДГУ, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, РДГУ, 2006. – 192с.